

LATO W MIEŚCIE, CZYLI NA ILE SPOSOBÓW MOŻNA OBEJRZEĆ TĘ SAMĄ WYSTAWĘ?

Propozycje zajęć z wykorzystaniem filmów edukacyjnych o sztuce współczesnej zrealizowanych w ramach projektu zachęta tv. Zaproponowany materiał może być dowolnie modyfikowany przez nauczyciela w czasie jednej lub paru lekcji. Film adresowany jest do uczniów klas IV–VI szkoły podstawowej. Materiał edukacyjny wpisuje się w podstawę programową kształcenia ogólnego dla szkół podstawowych, w program przedmiotów JĘZYK POLSKI oraz PLASTYKA, a także ścieżki edukacyjnej WYCHOWANIE REGIONALNE — DZIEDZICTWO KULTUROWE W REGIONIE.

Cele i zadania edukacyjne:

- wprowadzanie uczniów w świat kultury
- rozbudzanie wrażliwości estetycznej i plastycznej
- pobudzanie postaw kreatywnych ucznia
- rozbudzanie twórczej postawy wobec siebie i świata
- rozwijanie umiejętności refleksyjnego patrzenia
- rozwijanie zainteresowań i zamiłowań plastycznych
- wyposażenie uczniów w podstawowe umiejętności i wiedzę plastyczną
- wprowadzenie uczniów do aktywnego uczestnictwa w kulturze
- umożliwienie kontaktu z dziełami sztuki.

Wystawa *Lato w mieście* stanowiła prezentację dzieł sztuki współczesnej z kolekcji Zachęty Narodowej Galerii Sztuki. Towarzyszył jej folder-przewodnik zawierający sześć szlaków — sześć możliwości zwiedzania wystawy. Każdy z nich był inną historią/opowieścią zilustrowaną dziełami sztuki. Artystyczne wycieczki obejmowały zadania, zagadki, łamigłówki dla dzieci, których celem było zainteresowanie najmłodszych widzów sztuką współczesną. Folder-przewodnik towarzyszący wystawie można pobrać ze strony: <http://www.zacheta.art.pl/page/view/86/edukacja-materialy-do-pobrania> (dostęp 14.06.2011).

Film *Lato w mieście, czyli na ile sposobów można obejrzeć tę samą wystawę?* (15'09") został skonstruowany na podobnej zasadzie jak wystawa — składa się z sześciu opowieści zilustrowanych dziełami sztuki. Dzięki takiej konstrukcji daje wiele możliwości prowadzenia zajęć z jego wykorzystaniem: od pojedynczej godziny lekcyjnej, w trakcie której można zaprezentować cały film, po nawet sześć lekcji (pokazywanie fragmentów filmów: dwie lub jedna opowieść w trakcie godzinny lekcyjnej).

Trzy przykładowe sposoby wykorzystania filmu:

1. Pojedyncza godzina lekcyjna np. poświęcona zagadnieniom wprowadzającym w cykl zajęć o sztuce (co to jest sztuka? kto to jest artysta? miejsca, w których można spotkać się ze sztuką i rodzaje sztuk plastycznych), poświęcona sztuce XX i XXI wieku (prezentacja różnorodnych współczesnych technik artystycznych od malarstwa po sztukę wideo) lub rozwijaniu wyobraźni (celem takiej lekcji może być tworzenie własnych historii na podstawie kilku wybranych dzieł sztuki).
2. Zajęcia edukacyjne *Podróże ze sztuką* — film może być przygotowaniem do wycieczki do lokalnego muzeum czy galerii lub wycieczki po mieście/okolicy np. połączonej z plenerem czy konkursem fotograficznym.
3. Ścieżka edukacyjna *Podróże w głąb sztuki* poświęcona sztuce zarówno dawnej, jak i współczesnej (od trzech do sześciu lekcji oraz wycieczki do lokalnych muzeów lub galerii).

PRZYKŁADOWE ZAGADNIENIA ORAZ ZADANIA DO ZAJĘĆ Z WYKORZYSTANIEM FILMU

1.

Wyprawa z Biurem Podróży Zachęta

- techniki artystyczne (malarstwo, rzeźba, fotografia i inne)
- zagadnienie perspektywy
- pejzaż (w tym: weduta, marina, sztafaż)
- zajęcia mogą towarzyszyć rozmowom o wakacjach, podróżach, środkach transportu czy omawianiu literatury podróżniczej
- praca plastyczna: wyznaczanie i rysowanie map okolicy lub map fantastycznych światów
- praca plastyczna: prace plastyczne przedstawiające widok z okna (rzeczywisty lub fantastyczny) w odniesieniu do obrazu Wilhelma Sasnala *Warszawa–Kraków*
- praca plastyczna: własnoręcznie wykonane pocztówki.

2.

Miasto w budowie

- fotografia (historia, medium, rodzaje fotografii: artystyczna, dokumentalna, reporterska, reklamowa). Praca plastyczna: reportaż fotograficzny / fotoopowieść np. ze zdjęć wyciętych z gazet
- dokument (w tym: fotografia dokumentalna, filmy dokumentalne itp.)
- sztuka w przestrzeni miejskiej (graffiti, murale, szablony itp. Praca plastyczna: zaprojektowanie i wycięcie matrycy szablonu)
- zajęcia mogą być połączone z wycieczką po mieście, plenerem malarskim lub konkursem fotograficznym oraz ze zwiedzaniem lub omawianiem zabytkowych miejsc czy budynków miasta lub najbliższej okolicy.

3.

Miejskie atrakcje

- pejzaż (w tym: weduta, marina, sztafaż)
- sielanka (gatunek literacki i malarski)
- realizm (w sztuce i literaturze)
- zajęcia mogą towarzyszyć rozmowie o sposobach spędzania wolnego czasu
- praca plastyczna: dzieci losują fragmenty fotografii np. wyciętych z gazet, naklejają je na brystol i przy użyciu wyobraźni uzupełniają ilustrację (na podstawie pracy Wilhelma Sasnala *Kacper*).

4.

Tajemnicze zniknięcie

- komiks, ilustracja, grafika (techniki graficzne)
- bohaterowie, autorytety (rozmowa na lekcji, wypracowanie)
- zagadki, legendy, tajemnice (przy okazji omawiania wybranych lektur)
- można zatrzymać film i rozwiązać z dziećmi rebus oraz zadanie z brakującą cyfrą (wprowadzając dodatkowe zadania i zagadki w trakcie filmu, można przygotować 45-minutową interaktywną lekcję)
- praca wideo Marty Deskur *Klara* może posłużyć do zorganizowania zajęć teatralnych, zabaw integracyjnych itp.
- zabawa: tworzenie fantastycznych postaci. (Dzielimy dzieci na grupy. Potrzebne są kartki z bloku i flamastry. Pierwsza osoba rysuje głowę dowolnej postaci u góry kartki i zgina ją tak, aby kolejny uczestnik nie widział tego rysunku. Pod zagięciem kolejna osoba rysuje dalszy fragment i też zgina kartkę. I tak po kolei, aż rysunek zostanie ukończony).
- zajęciom może towarzyszyć zabawa w podchody (najprostsze podchody polegają na tym, że uczestnicy jednej drużyny uciekają, zostawiając po drodze strzałki, ślady i zadania do rozwiązania, a druga grupa musi ich dogonić).

5.

Nie z tej planety

- fikcja (np. w literaturze, utwory realistyczne i fantastyczne)
- abstrakcja (Przybysze pochodzili z planety Abstrakcja i posługiwali się językiem MOTYLECUDAKI [prosty szyfr — wytłumaczenie poniżej]. Lekcję poświęconą abstrakcji, malarstwu przedstawiającemu i nieprzedstawiającemu można rozpocząć od zadania rozszyfrowania nazwy tajemniczej planety).
- zabawy z zaszyfrowanymi wiadomościami (szyfr MOTYLECUDAKI)

- praca plastyczna: tworzenie prac malarskich przy użyciu jednego koloru (czerwonego, niebieskiego lub zielonego). Każdy z bohaterów planety jest innego koloru i ma dom, meble w tym samym kolorze, je jednobarwne potrawy.
- praca domowa: fantastyczne opowiadanie, historia.

Szyfr MOTYLECUDAKI

Nazwę szyfru tworzą sylaby: MO-TY-LE-CU-DA-KI. Każdą sylabę tworzą dwie litery, które zamienia się, szyfrując wiadomość. M wymienia się na O, a O wymienia się na M; T wymienia się na Y itd. Litery, których nie ma na liście pozostawia się w zaszyfrowanym tekście bez zmian.

Np.: ABSTRAKCJA — DBSYRDIUJD

(A wymienia się na D; B pozostaje bez zmian, S pozostaje bez zmian; T wymienia się na Y; R pozostaje bez zmian; A wymienia się na D; K wymienia się na I; C wymienia się na U; J pozostaje bez zmian; A wymienia się na D)

6.

Zabawy podwórkowe

- sztuka w przestrzeni miejskiej (graffiti, murale, szablony, pomniki itp.)
- muzeum, galeria, kolekcja, kolekcjonowanie, zbieranie (rozmowa o muzeach i galeriach, ich zbiorach i kolekcjach — może służyć jako przygotowanie do wizyty w muzeum czy galerii)
- dziennik, pamiętnik (praca plastyczna lub trening pisania: napisanie lub wyklejenie techniką kolażu kartki z dziennika)
- zajęciom mogą towarzyszyć zabawy i gry podwórkowe (praca plastyczna: przygotowanie kolorowych kapsli, którymi można potem grać na podwórku lub na torze ustawionym czy wyklejonym w sali lekcyjnej).

Przykładowa bibliografia:

folder dla dzieci towarzyszący wystawie: <http://www.zacheta.art.pl/page/view/86/edukacja-materialy-do-pobrania> (dostęp 14.06.2011)

Z. Dubowska-Grynberg, *Zachęta do sztuki*, Warszawa 2007

Sztuka współczesna dla wszystkich dzieci, red. M. Goździewski, J. Rentowska, Warszawa 2005

A. Rottenberg, *Sztuka w Polsce 1945–2005*, Warszawa 2005

Nowe zjawiska w sztuce po 2000 roku, red. G. Borkowski, A. Mazur, M. Branicka, Warszawa 2007

podręczniki, albumy i książki z reprodukcjami dzieł sztuki współczesnej (np. *Sztuka świata*, t. 10, opr. P. Trzeciak, W. Włodarczyk, J. Mrozek, Warszawa 2001)

słowniki pojęć plastycznych (np. *Słownik terminologiczny sztuk pięknych. Wydanie nowe*, Warszawa 1997; *Słownik sztuki XX wieku*, Warszawa 1998; M. Giżycki, *Słownik kierunków, ruchów i kluczowych pojęć sztuki drugiej połowy XX wieku*, Gdańsk 2002;

J. Chrzanowska-Pieńkos, A. Pieńkos, *Leksykon sztuki polskiej XX wieku: Sztuki plastyczne*, Poznań 1996).

Film zrealizowany przez Zachętę Narodową Galerię Sztuki i pleple.tv

www.zacheta.art.pl www.edu.pleple.tv